

To my Dutch and Belgian Readers,

Hello!

I'm so delighted to introduce you to the world of my *Sourdough stories*. I've been writing them for a while now (as Angela Slatter), but *All the Murmuring Bones* is the first full-length novel set in this world.

I adore fairy and folk tales – they are infinitely adaptable. Each storyteller can leave their mark, but the story remains recognisable. The ultimate magic, yes?

Being part of a very long tradition of tale-spinners is one of my great pleasures and I hope you enjoy this novel and Miren's journey!

Best.

Angela Slatter

xxx

A.G. SLATTER

HET
LIED VAN
DE ZEE

Vertaald door Maren Mostert

BOEKERSJ
B

ISBN 978-90-225-9880-1

ISBN 978-94-023-2097-8 (e-book)

NUR 334

Oorspronkelijke titel: *All the Murmuring Bones*

Vertaling: Maren Mostert

Omslagontwerp: Titan Publishing Group, bewerkt door DPS

Design & Prepress Studio, Amsterdam

Omslagbeeld: © Shutterstock

Illustraties schutbladen: ©Polarts_

Zetwerk: Pier Post

This translation of *All the Murmuring Bones*, first published in 2021, is published by arrangement with Titan Publishing Group Ltd

© 2021 A.G. Slatter. All Rights Reserved

© 2023 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor Betty en Peter, mijn ouders en begunstigers
van de kunst – of tenminste, van mijn kunst*

I

Zie je dat huis, niet zo ver bij de granieten kliffen van Hob's Head vandaan? Vlak bij de punt van de klif, waar eens een kerk werd gebouwd? Het is een prachtig bouwwerk. En het staat hier al heel lang (veel langer dan de kerk) al is het nu meer een soort kasteel dan een huis. Je kunt het waarschijnlijk het best een 'versterkt landhuis' noemen, een ommuurde verzameling gebouwen die uit verschillende jaren stammen: het oudste is een vierkante toren uit de tijd dat de familie voor het eerst genoeg geld had om haar leefomstandigheden te verbeteren. De toren heeft drie verdiepingen, een zolder en een kelder, waarin zich een grote diepe bron bevindt. Je zou denken dat die het huis van water voorziet in tijden van droogte, maar het is een zoutwaterbron, onder het zeewater-niveau. Als je heel goed kijkt, kun je bij het licht van een lantaarn het zilveren rooster zien dat dingen buiten- of binnenhoudt. Het is altijd zo geweest dat de kinderen van het huis er niet mochten komen, hoe hoog de muur van de put ook is, want die is zo hoog dat een kind er niet zomaar per ongeluk in kan vallen.

De stenen van de toren hebben soms een grijze kleur, soms een goudkleurige en dan weer een witte, afhankelijk van de tijd van het jaar, het moment van de dag en de hoeveelheid zonlicht. De muren zijn bedekt met klimop, die vreemd genoeg altijd lentegroen is, zowel in de winter als in de zomer.

Later zijn er links en rechts vleugels aangebouwd, met suites en slaapkamers, om het toenemende aantal leden van de grote familie in onder te brengen. Wanneer de stallen werden gebouwd weet niemand precies, maar ze zijn vervallen, wat vermoedelijk het gevolg is van het recent geslonken fortuin.

De muren hebben ramen van helder en gekleurd glas uit de tijd dat de O'Malleys zich van alles het beste konden veroorloven. Het licht valt erdoor naar binnen, maar ze houden de kou niet buiten, en dus zijn de open haarden in de vertrekken gigantisch, groot genoeg voor een man om rechtop in te kunnen staan of om er een os aan het spit te braden. Maar nu wordt er in de meeste haarden geen vuur meer gestookt en de vleugels met de slaapvertrekken staan leeg, op het stof en de herinneringen na. Er worden nog maar drie suites gebruikt, plus een zolderkamer.

Het geheel staat dicht bij de kliffen – maar niet te dicht bij de rand, want de eerste O'Malleys waren verstandig. Ze wisten dat de zee allesverslindend is, dat ze zelfs de rotsen zou verslinden als ze de kans kreeg, dus hebben ze brede gazons met gras aangelegd, omringd door een middelhoge muur vlak bij de klifrand, om iedereen, behalve de vastberadenste en domste mensen voor een val te behoeden. Als je op de trap naar de smeedijzeren voordeur van de toren gaat staan (zo bewerkt dat het ijzer er als scheepstouwen en zeemansknopen uitziet) en voor je uit kijkt, kun je de zee zien. Een stukje naar rechts zie je Breakwater in de verte, dat daarvandaan heel klein lijkt. Er is ook een slingerpaadje naar beneden, naar een kiezelstrand in de vorm van de halvemaan. Aan het verre uiteinde was ooit een grot (waarvan niemand zich kan herinneren wanneer die is ingestort), waar je niet op het verkeerde moment moest zijn, omdat die volstroomde als de vloed opkwam. Een plek waar waaghalzen naar schatten hadden gezocht, omdat er geruchten gingen dat de O'Malleys smokkelden en zich schuldig maakten aan piraterij, en dat ze hun gestolen goederen in de grot verborgen, totdat ze veilig naar een andere plek overgebracht konden worden, om ze te

ruilen voor goud, om de toch al overvolle schatkist van de familie nog meer te spekken.

Ze zijn hier al heel lang, de O'Malleys, en de waarheid is dat niemand weet waar ze vandaan kwamen. En ook kan niemand zich herinneren dat ze er nog níét waren, althans, niemand praat erover. Niemand zegt 'voor de tijd van de O'Malleys', en dat heeft een goede reden: hun geschiedenis is nogal duister en dat ligt niet alleen aan henzelf. Plaatselijke bronnen vermelden dat ze hier in de voorhoede van een of ander leger van een lord of edelvrouw arriveerden, of in een leger van een klooster, in de tijd dat de kerk nog fanatiek strijd voerde. Misschien marcheerden ze naar of van de kathedraalstad Lodellan, toen de vorsten vochten, om land en rijkdom te bemachtigen. Wie weet waren ze soldaten, of misschien wel marketenters en voddenrapers, die bij elkaar raaptten wat ze konden vinden wanneer niemand oplette, totdat ze genoeg hadden om naam te maken.

Waar men het wél over heeft, is dat ze ongewoon lang waren, zelfs in een plaats waar zeerovers met lange benen van overzee voor veel nageslacht hadden gezorgd. Ze hadden donker haar en donkere ogen, toch was hun huid zo ontzettend bleek dat er af en toe werd gemompeld dat de O'Malleys overdag niet naar buiten gingen, maar dat was niet waar.

Ze veroverden het land bij Hob's Head en bouwden er hun toren, die ze Hob's Hallow noemden, en ze vergaarden al snel een fortuin. Ze kochten meer land en namen huurders in huis die voor hen werkten. En ze hadden ook altijd helder glanzende zilverstukken in hun schatkisten en buidels, van de puurste kwaliteit, al vertelden ze niemand hoe ze daaraan kwamen. Vervolgens gingen ze schepen bouwen en begonnen ze handel te drijven, waarna ze nog meer schepen bouwden en hun handelsgebied uitbreidden met verre zeereizen. Ze werden rijk van de zee en iedereen hoorde de verhalen, over hoe het kwam dat de O'Malleys nooit ten prooi vielen aan de zee: hun galjoenen en karvelen, hun sloepen en brikken zonken nooit. Hun zonen en dochters verdronken niet (behalve als het de bedoeling was), want ze zwommen als zehonden, iets wat ze vanaf

hun eerste ademhaling, hun eerste stapjes, hun eerste klap hadden geleerd. Ze waren op zichzelf en kozen geen vrouwen of echtgenoten die niet tot hun grote familie behoorden. Ze plantten zich voort als konijnen, maar de familiekeren bleef sterk en beperkt tot de zuivere bloedlijn: degenen die de O'Malley-naam droegen waren trotser dan de rest.

Ze betaalden niets, behalve aan de kerk en haar prinsen, om in de gunst te blijven, maar het was meer dan genoeg om zich te onderscheiden van de andere rijke families, waardoor ze het doelwit waren van allerlei laster en roddels. Toch behielden ze hun hoge positie en hun macht, want ze wekten de indruk dat ze heel vroom waren, om de schijn op te houden. Ze waren niet dom, en ook niet bang. Ze paptten aan met de machtigste mensen in de hoogste kringen, verleenden hun gunsten, om vervolgens de beloning ervoor op te strijken, én ze verzamelden geheimen en leugens van de meest laag-bij-de-grondse mensen. O! Wat hadden ze een goede vangst! De O'Malleys kenden de plekken van alle ongelukkige lichamen die waren begraven – in sommige gevallen omdat ze dat zelf hadden gedaan. Ze betaalden hun schulden af, zorgden ervoor dat ze kregen wat hun toekwam, en maakten iedereen met wie ze te maken hadden duidelijk dat ze alles wat ze hun verschuldigd waren hoe dan ook terug zouden krijgen, goedschiks of kwaadschiks.

Ze waren oplettend en sluw.

Zelfs de machtigste dienaren van God stonden vroeg of laat bij hen in het krijt. Soms vroeg een belangrijke geestelijke om een gunst waarin alleen de O'Malleys konden voorzien, en dus kwam de beste man nederig met zijn hoed in de hand naar hen toe. Natuurlijk wel in het donker en in een overdekte koets, zonder een ambtsgewaad te dragen dat hem zou verraden, via de meest verlaten wegen van Breakwater, naar het landgoed van Hob's Hallow. Hij zou diep ademhalen terwijl hij uit het rijtuig stapte, en dan nog eens terwijl hij opkeek naar de hoge glazen ramen, waar het licht door naar buiten scheen en het leek alsof de toren binnen in brand stond. Hij

zou het gouden kruis dat aan zijn middel hing vastpakken uit angst dat hij zich, wanneer hij de drempel overging, ergens zou bevinden waar het goddelozer was dan hij had verwacht.

Door de jaren heen brachten meerdere geestelijken een bezoek, hoewel ze het verfoeiden om iemand een wederdienst verschuldigd te zijn – vooral vrouwen, er was namelijk een tijd dat vrouwen de teugels in handen hadden in de O'Malley-familie – en dit waren dezelfde priesters die met allerlei excuses, dreigementen en andere pressiemiddelen aankwamen, om te proberen onder hun verplichtingen uit te komen. Maar niks werkte, en de broeders werden elke keer tot de orde geroepen: een aartsbisschop of andere geestelijke werd uit het ambt ontslagen en moest vertrekken, alsof hij niets anders was dan een ordinaire bedelbroeder, en als dat gebeurde, glimlachte de O'Malley-matriarch vilein.

Het was het soort verlies – een schande – dat de kerk nooit was vergeten, tenminste, niet gedurende een paar honderd jaar, en het was ondenkbaar dat dit ooit zou gebeuren. Sterker nog, het geheugen van de kerk ging heel ver terug en was altijd actief, en in elke volgende generatie had ten minste een van haar zonen een manier uitgedokterd om de familie te laten betalen. Het maakte niet uit dat de O'Malleys zolang men zich kon heugen elke generatie een kind aan de kerk hadden afgestaan, of dat ze meer aan de kerk betaalden dan de opgelegde heffing van tienden, en verschillende armenhuizen in de stad financieel steunden. Ze hadden zelfs een eigen kerkbank met hun familienaam erop in de kathedraal van Breakwater, waar ze elke zondag zaten wanneer ze in hun herenhuis verbleven in een van de betere buurten van de stad. O, ze konden hun verveling tijdens de mis amper bedwingen, maar ze hielden hun gezicht altijd in de plooi.

Nee, wie de kerk beledigde, werd nooit vergeten of vergeven, en generaties van godvrezende mannen hadden een groot deel van hun leven gewijd aan kwaadspreken over het heden en verleden van de O'Malleys. Men deed er alles aan om de naam door het slijk te halen, roddels te verspreiden over de herkomst van hun welvaart, en

plannen te beramen om hun die afhandig te maken. Veel mensen schudden dan ook berouwvol het hoofd, omdat de brandstapel of gloeiende kachelpoken in dit specifieke geval geen opties waren om onderwerping aan de kerk af te dwingen – de webben die de familie had geweven waren te sterk om aan te ontkomen of te ondermijnen.

Het waren niet alleen de vroomste leden van de gemeenschap in Breakwater die op gespannen voet stonden met de mensen die in Hob's Head woonden. Degenen die liefdadigheid aannamen van de O'Malleys of in goed vertrouwen zaken met hen deden, ontdekten maar al te vaak dat de kosten veel hoger bleken dan ze zich hadden kunnen voorstellen. Sommigen betaalden de hoge prijs gewillig en werden beloond voor hun loyaliteit, maar degenen die klaagden of protesteerden, werden hard aangepakt. Naarmate de tijd verstreek dachten zakenpartners er eerst heel goed over na voordat ze met de O'Malleys in zee gingen, en de meest cynische handelaren onder hen telden hun spreekwoordelijke vingers na wanneer ze een deal hadden bezegeld met een handdruk, om er zeker van te zijn dat ze alle vijf nog op hun plek zaten. De O'Malleys die binnen de familie trouwden – of het nu om iemand van de verre takken of van de hoofdtak ging – deden dat op eigen risico. Meer dan eens werden echtgenoten en echtgenotes als onbetrouwbaar of gewoon als storend beschouwd als de hartstocht was verdwenen, en dan ontdeed de familie zich in het geheim van hen.

Er was iets niet helemaal in orde met de O'Malleys: ze waren niet bang, zoals anderen van hun slag. Misschien geloofden ze ergens anders in. Sommigen beweerden dat ze te veel zout water in hun aderen hadden om deugzaam en godvrezend te zijn, of om überhaupt voor iets te deugen. Maar men kon niets bewijzen, nooit.

Hun aanpak was discreet, maar slechte zaken laten altijd hun sporen achter. Omdat ze al zo lang bestonden, stapelden de zonden van de O'Malleys zich op, jaar na jaar, decennium na decennium, eeuw na eeuw. Mensenleven na mensenleven, overledene na overledene.

De familie was te invloedrijk en daardoor moeilijk te ruïneren, maar

zoals uiteindelijk bleek, brachten ze zichzelf ten val, en daar was geen hulp of onruststokerij van de kerk of van de gemeenschap voor nodig.

Het was hun bloedlijn die als eerste haperde – hoewel niemand anders dan zijzelf dat wisten – en hun fortuin volgde kort daarna. De O'Malleys met zuiver bloed kregen steeds minder kinderen, maar daar hadden ze aanvankelijk geen last van, of in elk geval niet al te veel, omdat het om een tijdelijk ongemak leek te gaan. Bovendien breidden de families van de verre takken zich wel uit, zij maakten fortuin. Toen begonnen hun schepen te zinken, of ze werden overvallen door piraten, en vervolgens bleken schijnbaar slimme investeringen al gauw heel onverstandig. Van de grote vloot bleven enkel een paar koopvaardijsschepen over, die doelloze zeereizen maakten. Bijna alle welvaart glipte hun door de vingers, steeds sneller en sneller, totdat na een paar generaties alleen het vervallen huis op Hob's Head over was. Er gingen geruchten over juwelen, zilverstukken en edelstenen, begraven onder de glooiende gazons – niemand kon geloven dat het allemaal was verdwenen – maar de O'Malleys hadden te veel schulden, te weinig kapitaal, en hun bloedlijn werd steeds onzuiverder...

En dus merkte de familie dat ze in allerlei opzichten sterk achteruitgingen. Niet in staat hun schuldeisers en investeerders te betalen, of aan de zee te geven wat ze haar verschuldigd waren, en met veel te weinig geheimen van anderen om als betaalmiddel te gebruiken, werden de O'Malleys uiteindelijk met uitsterven bedreigd.

Het landgoed werd vroeger zorgvuldig onderhouden door een heleboel tuinders en knechten, maar nu is alleen de oude Malachi over – die op zijn laatste benen loopt en regelmatig scheten laat – om zorg te dragen voor alles in en om het huis. Alle ommuurde tuinen zijn overwoekerd en als je ze betreedt, loop je het risico dat je mouwen en rokken door de vele stugge doorns en takken scheuren, en de poorten kunnen niet meer open, omdat ze helemaal met bramenstruiken zijn begroeid. Behalve één die de oude vrouw – de laatste échte O'Malley – gebruikt als ze behoefte heeft aan frisse

lucht en rust. In het huis doet Malachi's zus, Maura – iets jonger dan hij en minder geneigd om scheten te laten – wat ze kan om het verval te beperken, maar ze staat er alleen voor, ze heeft last van jicht en is moe en boos. Het is een verloren strijd, hoewel ze enige kennis heeft van kruidenmagie en rituelen, om ervoor te zorgen dat de moestuin groenten blijft geven en de boomgaard fruit. Er zijn twee oude paarden om een gammal rijtuig te trekken, die ook als rijdier dienen; drie koeien, die bijna geen melk meer geven; een aantal kippen, die waarschijnlijk geen lang leven beschoren zijn als ze hun taken niet serieuzer nemen. Hun productieve jaren zijn door Maura's eenvoudige rituelen verlengd, maar je kunt helaas maar weinig bereiken met dit soort simpele magie. Ooit was er een grote groep pachters die opgeroepen konden worden om de velden en akkers te bewerken, maar nu zijn er nog maar weinig over en het land heeft heel lang braak gelegen. Het grote huis brokkelt af en de geweldige smeedijzeren poort bij de ingang is al ruim tien jaar niet meer gesloten, uit angst dat de minste beweging hem uit zijn verroeste scharnieren zal trekken.

Er is nog maar één dochter over van het huishouden, die de achternaam O'Malley niet eens draagt. Haar moeder heeft meerdere zonden begaan, aangezien ze enig kind en een meisje was, en er uit pure tegendraadsheid op stond de naam van haar man aan te nemen, en uiteindelijk te overlijden zonder nakomelingen te hebben gebaar. Erger nog, haar echtgenoot had geen O'Malley-afstamming – geen druppel – dus het bloed van de dochter werd nog onzuiverder. Ze is achttien, dit meisje, eigenlijk een vrouw, grotendeels geïsoleerd opgegroeid, en ze heeft geleerd een huishouden te runnen, alsof dit huis geen bouwval is die op instorten staat, met een uitstervende familie (onlangs verder uitgedund door een recent overlijden), zonder fortuin en zonder noemenswaardige vooruitzichten.

Maar er is een oude vrouw die al heel lang iets in haar schild voert; er is de zee, die hoe dan ook zal nemen wat haar toekomt; en er zijn geheimen en leugens die nooit voor altijd begraven zullen blijven.

‘**H**ij was een verschrikkelijke echtgenoot, moet je weten, Miren,’ verzucht mijn oma.

We kijken naar de kist die naar beneden wordt gedragen (een duur exemplaar dat ervoor moet zorgen dat hij in zijn graf blijft, met gouden sloten en scharnieren, gevoerd met gewatteerde zijde en gevuld met lavendel die de overledene rust geeft, en de naden zijn dichtgemaakt met een vreemdsoortige lijm, waarover toverspreuken zijn uitgesproken). De kist gaat omlaag en verder omlaag, naar de crypte onder de kapelvloer. De dragers zijn over het geschilderde labyrint gelopen van het pelgrimspad dat het gangpad siert, en nu staan ze bij het grote, donkere gat voor het altaar. De plavuizen zijn weggehaald zodat ze mijn opa Óisín naar zijn graf kunnen brengen, in de hoop dat hij daar op de een of andere manier rust vindt. Sommige mozaïektegels zijn gebroken – tegels met zeemeerminnen, schepen en gedaanten met vleugels, die bij weinig licht aan engelen doen denken. Blijkbaar was iemand (Malachi) onvoorzichtig. Ik hoop dat oma het niet merkt, maar die kans is erg klein. Iemand (Malachi) zal het vandaag of morgen moeten bezuren, of nog iets later, als ze heeft besloten haar straf uit te stellen en zijn misser te gebruiken op een moment dat het meer effect kan sorteren en voor meer opschudding zorgt.

Niemand nam de moeite om de kaarsen van de houten kroon-

luchter boven onze hoofden aan te steken – een nalatigheid – maar het daglicht werpt gekleurde lichtstralen door de geboogde glas-in-loodramen. Toch duurt het even voordat mijn ogen aan het donker gewend zijn, en ik verwacht min of meer dat iemand ergens over struikelt, wat het ook is, hoogstwaarschijnlijk over zijn eigen voeten. Het is hier koud, maar dat is het altijd in de crypte van ruw uitgehouden rots. Ik ruik de zeelucht en schimmel boven de walm van de wierook uit. Omdat mijn oma rilt, leg ik een arm om haar schouders, maar het heeft misschien gewoon met haar hoge leeftijd te maken – vergis je niet, ik kan de sterke spieren onder haar jurk voelen, die ze door het jarenlang dagelijks zwemmen in zee heeft ontwikkeld. Ze slaat nooit een ochtend over: ze zwom op de dag dat mijn opa overleed en ze zwom vandaag, op de dag dat we hem begraven. Ze werpt me een blik toe, Aoife O'Malley, waaruit blijkt dat ze mijn vriendelijke gebaar amper tolereert – we zijn nogal lang, en ze is totaal niet kromgegroeid door ouderdom – maar om haar te ergeren haal ik mijn arm niet weg, al doe ik het ook een beetje om me aan haar te warmen. Bovendien voel ik dat de ogen van alle familieleden op ons gericht zijn, en hoe stekelig en nukkelig Aoife ook is, ik wil haar beschermen tegen mensen die denken dat ze door de jaren heen verzwakt is, een makkelijke prooi.

De priester, die duidelijk met veel tegenzin is gekomen om de oude man naar zijn laatste rustplaats te sturen, dreunt zijn gebeden op, wat me als gebrabbel in de oren klinkt. Ooit konden we ons tenminste een bisschop uit Breakwater veroorloven – hij kwam niet met minder tegenzin, dat geef ik toe, maar we stonden toen in hoog aanzien en konden er goed voor betalen, dus hadden ze het ons niet durven weigeren. Maar nu... leidt een lage priester met zwarte randen onder zijn nagels de rouwdienst. Hij stinkt naar drank en aarde en heeft roos op zijn schouders, alsof het al winter is en heeft gesneeuwd. Hij mompelt zijn gebeden alsof hij bang is dat zijn uitverkoren god hem iets zou aandoen omdat hij hier aanwezig is, om Óisín O'Malley in de grond te ruste te leggen, alsof dat een daad

van goedkeuring is. Ik zeg je, er is tegenwoordig niet veel keus meer aan geestelijken in Breakwater, ongeacht je rang of stand.

‘Hij was een verschrikkelijke echtgenoot, moet je weten,’ herhaalt Aoife, alsof ze voor zich uit mompelt, maar ik weet wel beter en knik bevestigend. Ze heeft een masker opgezet en speelt de onschuldige oude dame, die net weduwe is geworden. Beroofd van een verschrikkelijke echtgenoot, dat zeker, maar voor mensen die binnen gehoorsafstand zitten laat ze er geen twijfel over bestaan dat ze hem ‘verschrikkelijk’ zal missen, omdat hij ondanks zijn kuren een goede echtgenoot was. Ondanks hun huwelijksproblemen deed zij, Aoife O’Malley, hard haar best om een tedere, liefdevolle, attente en respectvolle echtgenote te zijn.

Dat is precies wat ze níét was. Maar, zoals ik al zei, ben ik niet zo gek om haar tegen te spreken in het bijzijn van anderen. Hoewel we soms kibbelen als we samen zijn, ben ik in het openbaar altijd loyaal, wat er ook gebeurt. Al die familieleden van verschillende zijtakken zijn hier alleen maar om te zien wat de dood van de oude man hun zal opleveren. En het zijn niet eens O’Malleys, geen echte, ze zijn afstammelingen met gemengd bloed, net als ik, kinderen uit huwelijken met mannen en vrouwen die ons bloed niet hebben. Hun afstamming werd onzuiver. Maar eerlijk gezegd moesten dit soort huwelijken wel plaatsvinden, het kon niet anders, hoezeer mijn oma het ook betreurde. Want hoe vaak kan men binnen dezelfde familie trouwen zonder monsters voort te brengen? Alleen de goden weten dat we ons deel hebben gehad, en Malachi fluisterde me toe dat er daar beneden, diep in de grond, vreemd gevormde doodskisten zijn, die de geheimen verbergen die niemand anders zou bewaren.

Maar Aoife is een dubbele O’Malley: als echte O’Malley geboren en vervolgens met een echte O’Malley getrouwd. Ze is zuiver dubbelbloedig, de omega van de familie. De rest is minderwaardig, kinderen met godenbloed dat zo verdund is dat het er nauwelijks nog toe doet. Maar ik ben in dit huis opgegroeid, ik ben de klein-

dochter van Aoife, en dus ben ik iets meer waard dan de anderen.

Toch is zij hier de laatste met de zuiverste afstamming.

Het gemompel van de geestelijke klinkt weer op terwijl de sterkste neven hem volgen, met de mahoniehouten kist van Óisín (extra lang, zodat hij er met zijn lengte in past, en deels de reden dat het ding zo duur was) om hem verder naar beneden te dragen. Ik zie Aidan Fitzpatrick's sterke rug, de brede schouders onder zijn jas, en blond en glanzend haar, zelfs in het donker als ze de trap af gaan. Finn O'Hara staat aan de andere kant van de kist naast hem en het verschil in lengte maakt de afdaling lastig. Ik denk aan Óisín die in de kist heen en weer rolt en tegen de gewatteerde voering drukt, hoewel hij er natuurlijk niks meer van merkt. Achter hen loopt de Monaghan-tweeling, Daragh en Thomas, en daar weer achter volgen de laatste twee neven, zulke verre familieleden dat ik me hun namen niet eens kan herinneren. Maar ze lijken tenminste op O'Malleys. De anderen zijn blond of rossig, met sproeten of een bleke huid, waardoor ze uit de toon vallen. Of dat zou ooit het geval zijn geweest. Tegenwoordig zijn degenen die eruitzien als echte O'Malleys sterk in de minderheid.

Aoife en ik zijn de enigen op de voorste kerkbank, ook al zijn er achter in de kleine kapel alleen maar staplaatsen. Niemand durfde naast ons te gaan zitten, zelfs niet aan de andere kant van het gangpad. Ik weet niet zeker of het komt doordat mensen Aoife ontlopen, of omdat niemand te dicht bij Óisín's kist wilde zitten, voor het geval hij er weer uit zou komen en tegen iedereen zou schreeuwen dat ze naar huis moesten gaan. Waarschijnlijk een alchemistische combinatie van beide.

Mij? Mij hoeft niemand te vrezen, dus er is geen reden om mij te ontlopen.

Ik vermoed dat de mensen voornamelijk zijn gekomen om zich ervan te verzekeren dat Óisín écht dood is, en dat kan vanaf een comfortabele afstand. Ik ken zijn fouten maar al te goed, toch zal ik mijn opa erg missen. Hij leerde me alles wat ik weet over de zee en

haar grillen, over schepen, over zaken en het bijgeloof dat zeelieden van generatie op generatie doorgeven. Maar ik maak me geen illusies: als ik broers had gehad, als mijn moeder broers had gehad, was de kans klein geweest dat ik de opleiding zou krijgen die ik heb gehad. De tijd dat de macht van de O'Malley-vrouwen onbetwist was, is allang voorbij, en dat is verdomd jammer. Aoife is een zeldzaam schepsel, een natuurkracht met elementaire magie, ze heeft lak aan anderen die haar vertellen wat ze moet doen, maar zelfs zij moest zo nu en dan haar hoofd buigen en toegeven.

Ik denk dat Óisín soms eenzaam was en dat hij mijn gezelschap prettig vond, in zijn studeerkamer hier en tijdens de tochtjes naar Breakwater, waar hij de schepen en de lading inspecteerde. Hij nam me graag mee naar zijn favoriete eettent voor de lunch en ondervroeg me over de getijden, knopen en handelsroutes. Maar denk erom, als ik iets verkeerd had, bleef hij er maar over doorzeuren en was het duidelijk dat ik hem diep had teleurgesteld. Daarom deed ik er alles aan om geen fouten te maken, niet na die eerste paar keer. In mijn jaszak voel ik het gewicht van het mesje dat van hem was, het handvat ingelegd met parelmoer, dat ik van hem kreeg voordat hij voor de laatste keer naar bed ging.

‘Een verschrikkelijke echtgenoot,’ verzucht Aoife nogmaals, nu wat harder voor iedereen achter in de kapel, voor het geval iemand het nog niet had gehoord. Driemaal is scheepsrecht: ze zorgt ervoor dat het als een feitelijke waarheid klinkt, en iedereen die het hoort zal het doorvertellen. Aoife O'Malley heeft altijd geloofd dat wat ze zegt waar is.

Deze keer antwoordt ik: ‘Ja, oma’ hoewel ik me een beetje schijnheilig voel, maar Aoife is degene met wie ik nu moet samenleven. Geen buffer meer, ook al bestond die buffer uit niets meer dan het plezier dat Óisín had in het tegenspreken van zijn vrouw.

De kistdragers blijven erg lang beneden, terwijl het ritmische gemjammer van de priester dat voor gezang moet doorgaan, allang is gestopt. Ik spits mijn oren, luisterend naar het geluid van laarzen op traptreden, of hout op steen als ze de kist in een van de nissen

schuiven, misschien een enkel kuchje in de mufte lucht van een graftombe die al vijftien jaar niet is geopend, niet sinds mijn moeder aan koorts overleed, amper een week na mijn vader.

Ik luister aandachtiger, maar hoor nog steeds niks. Ik weet wel beter, toch gaat mijn hart sneller kloppen door de afwezigheid van geluid. Ik stel me voor dat iedereen het kan horen, maar Aoife kijkt me niet aan en lijkt niks te merken van mijn angst. Wat gebeurt er beneden? Gingen ze te ver? Is de trap veranderd? Moeten ze verder afdalen omdat het aantal doden is toegenomen? Worden mijn neven nu ergens onverklaarbaar hartelijk verwelkomd? Uit gewoonte raak ik de plek net onder het kuiltje van mijn hals aan, ik voel de dikke zwarte stof van het hoge halsboord van mijn jurk en het warme klompje metaal eronder: een zilveren kettinkje met een hanger van een scheepsklokje, gegraveerd met iets wat vermoedelijk schelpen of schubben moet voorstellen. Aoife draagt er ook een, ze zegt dat mijn moeder er ook een droeg, zoals alle eerstgeborenen.

Luister, luister, luister...

Aoifes tengere hoofd draait zich om en ze staart me door de dikke kanten sluier aan. Dan pas realiseer ik me dat ik in haar schouder heb geknepen. Ik ontspan mijn hand en tover een glimlach tevoorschijn van achter mijn eigen sluier, die niet zo dik is als die van haar, maar ik heb dan ook minder te verbergen.

Eindelijk hoor ik voetstappen! Alsof het hun bedoeling was om mijn spanning weg te nemen. De neven komen twee aan twee tevoorschijn – zien ze er bleker uit dan toen ze naar beneden gingen? Daragh, een beetje bedeesd? En ademt Thomas eindelijk uit, hijgend alsof hij zijn adem de hele tijd dat hij beneden was heeft ingehouden? Alleen Aidan lijkt onaangedaan: hij heeft zijn plicht volbracht. Meer niet.

Hij heeft de lengte die de familie kenmerkt, maar dat is dan ook het enige. Zijn uitdunnende blonde haardos, zijn blauwe ogen, en onder zijn dure, perfect op maat gemaakte overjas (alleen de échte O'Malleys schamen zich voor hun armoede) vecht hij tegen de extra

kilo's. Als dertiger zal hij die alleen kunnen bestrijden zolang hij dagelijks aan lichaamsbeweging doet: paardrijden, boksen, hardlopen over de heuvels en het heen en weer lopen over het dek van de schepen die hij bezit. Hij kijkt naar Aoife, niet naar mij. Dat bevreemdt me niet, want hij neemt zelden de moeite om iets meer tegen me te zeggen dan 'Hallo' en 'Tot ziens', alsof ik nog een klein kind ben, het kleine nichtje, onschuldig, haast onzichtbaar. Ik ben eraan gewend en vind het niet erg. Ze knikken naar elkaar, en dan loopt hij terug naar de bank op de tweede rij, waar zijn zus Brigid – ooit mijn vriendin – met haar bleke ogen, zachte krullen en terugwijkende kin op hem wacht. Ik heb het idee dat ik de hitte van haar boze blik in mijn nek voel, maar dat kan pure inbeelding zijn. De anderen verspreiden zich achter in de kapel.

De priester spreekt een laatste zegen uit en gebiedt ons in vrede naar huis te gaan. Aoife wacht niet langer en staat onmiddellijk op, we lopen met snelle, energieke stappen door het gangpad, maar dat zal ze vermoedelijk veranderen als ze zich realiseert dat ze de schijn moet wekken van de kwetsbare rouwende weduwe. Ik geef haar een kneepje in haar arm en even later begrijpt ze wat ik ermee bedoel. Ze vertraagt haar pas een beetje, haar stappen worden kleiner en behoedzamer en zijn niet meer de lange passen waarmee ze mannen die nog niet eens half zo oud zijn als zij in verlegenheid wil brengen.

Achter ons lopen de nabestaanden en andere aanwezigen. Ik kijk over mijn schouder en neem ze door het zwarte kant op, terwijl ze als goed afgerichte golven in ons kielzog mee naar buiten stromen, alsof ze bang zijn dat we zouden ontsnappen als ze niet snel achter ons aan gaan.

'Alleen deze laatste beproeving nog,' mompelt Aoife.

'Ja, oma,' zeg ik, maar ik denk: En dan? Hoe gaan we door met ons leven? Hoe gaan we terug naar ons borduurwerk en onze boeken, hoe moeten we ons zien te redden met drie gezinnen als huurders plus Maura en Malachi? Met het onderhoud van de kruidentuin en het testen van de werking van de kruiden? De oude paarden

berijden, langs zee lopen? Hoe bedruipen we onszelf van dag tot dag? Hóé?

Ik moet toegeven dat de gedachte in me opkomt dat Aoife nu de enige is die ik nog heb, en als zij overlijdt, zou ik Hob's Hallow en alle verplichtingen die deze plek met zich meebrengt, en de naam O'Malley achter me kunnen laten.

‘Hoe gaat het met onze lieve Aoife, Miren, schat? Gaat het wel goed met haar?’ vraagt tante Florence Walsh, die eigenlijk een nicht is, maar zo oud dat het meer voor de hand ligt om haar ‘tante’ te noemen. Ze is klein en mollig, toch zit er geen grammetje vet op haar gezicht, waardoor ze veel rimpels en ingevallen wangen heeft. In het zwart gekleed ziet ze eruit als een zuurpruim met zilverkleurig haar dat zacht als een wolk lijkt. Maar ik kan uit ervaring zeggen dat het niet zo is: als kind raakte ik het eens aan, in de verwachting dat het heel zacht zou zijn, maar het voelde dor, droog en stekelig aan. Daarna had ik dagenlang stekeltjes in mijn huid en ik kreeg een klap voor het ongemak, dat ben ik nooit vergeten.

‘Het gaat goed met haar, tante. Wat aardig van je om ernaar te vragen.’ Maar ik weet dat het niks met aardigheid heeft te maken. De oude aasgier is een paar jaar jonger dan Aoife, al ziet ze er ouder uit. Ik vermoed dat ze er stiekem een wedstrijdje van maakt wie van beiden het langst leeft. En ik vraag me af hoeveel andere mensen er een wedje op leggen. Ik weet wel op wie ik mijn geld zou inzetten, als ik het had.

‘Ze past zich altijd heel goed aan, onze Aoife. Ik weet zeker dat ze alles overleeft, wat er ook in haar leven gebeurt.’ Tante Florence strekt haar hand naar me uit en raakt de siernaden met ruches op mijn mouw even aan, alsof ze de waarde ervan wil beoordelen. Deze jurk is al heel oud en wordt met de jaren valer, en hij is niet eens van mij – ik denk dat hij van mijn moeder is geweest en dat ze hem op de begrafenis van haar grootouders droeg. Ik vermoed dat die

daarvoor nog door een stuk of drie andere O'Malley-meisjes is gedragen. Het is een ouderwets ding, maar het belangrijkste is dat hij zwart is. Maura nam de taille een beetje in, aangezien ik slanker ben dan Isolde was. Even overweeg ik de spinachtige hand met de graaiende vingers weg te slaan, een lang uitgestelde wraak, maar haar botten zouden waarschijnlijk breken. Toch is de verleiding groot.

'En zo vindingrijk. Moet je dit zien!' Ze gebaart naar het uitgestalde eten en drinken in de grote zaal, die vroeger als balzaal werd gebruikt, toen we het ons nog konden veroorloven om feesten te geven. Langs de muren staan dientafels en in het midden staan eettafels in een lange rij, volgeladen met allerlei lekkere dingen. Alles (nou ja, in déze kamer) is schoongemaakt, opgepoetst en opgeruimd door de vier dienstmeisjes die Aidan Fitzpatrick ons 'leende', een ongewoon gebaar uit plichtsbesef, een laatste eerbetoon aan mijn opa. Aoife en ik zijn gewend geraakt aan een dun stofflaagje in de kamers, en zelfs mijn oma legt zich erbij neer dat Maura te oud wordt om nog iets anders te doen dan de makkelijk bereikbare plekken met een doek af te stoffen. Florence' ijsblauwe ogen glanzen als ze zegt: 'Héél indrukwekkend met zo'n krappe portemonnee.'

'Oma kan héél overtuigend zijn als ze dat wil, tante, zoals jij en oom Silas in het verleden zelf ook hebben meegemaakt.' Het gerucht ging dat de echtgenoot van Florence, die al lang geleden is overleden en om wie de meeste mensen niet rouwden, vlak voor zijn dood werd overgehaald om een groot deel van zijn geld als lening beschikbaar te stellen. Die werd nooit afbetaald, omdat Aoife hem er ook van had overtuigd dat de schuld in zijn testament moest worden kwijtgescholden. Er doen nog meer geruchten de ronde over hoe ze hem heeft weten te beïnvloeden. Aoife is, zoals Florrie al opmerkte, heel vindingrijk. Op een meedogenloze manier.

Tante vertrekt haar gezicht in onmogelijk veel plooiën. De vriendelijke uitdrukking, waarvoor ze hard haar best moet doen, is simpelweg niet opgewassen tegen haar boosaardige karakter, dat zich opdringt als een gigantisch zeemonster dat naar de oppervlakte

komt. Eén glimp, en dan is het weer verdwenen. Ik ben niet bang voor haar, maar even voelden mijn knieën wiebelig aan, misschien omdat Florence op dat moment behoorlijk op Aoife leek. Niet haar gelaatstrekken, nee, maar wel wat betreft de kwade bedoelingen.

‘Jij hebt grotendeels haar bloed,’ zegt ze, en het klinkt als een vervloeking. Dan glimlacht ze. ‘Fijn dat ze in orde is. Zorg goed voor jezelf, Miren.’

Tante Florence loopt langzaam weg en ik kijk haar na terwijl ze zich een weg baant tussen de drommende, in het zwart geklede mensen door. Ze blijft hier en daar even staan om iets te zeggen of iemand aan te raken. Sommige gasten deinzen voor haar terug, anderen buigen zich naar haar toe.

De menigte lijkt te zijn uitgedund, maar ik betwijfel of dat komt doordat er al mensen naar huis zijn gegaan, hoewel degenen die van plan zijn om voor het donker terug te keren naar Breakwater niet lang meer zullen blijven. Er zijn natuurlijk ook veel familieleden die nieuwsgierig door het huis dwalen en zich als een web van de ene naar de andere vleugel verspreiden om rond te kijken. Ze krijgen tegenwoordig niet vaak meer de kans om op bezoek te komen, uitnodigingen voor diners zijn al enkele jaren een zeldzaamheid. Hopelijk stelen ze niks, niet omdat ze zouden móéten stelen, maar omdat een souvenir iets is om over op te scheppen. Het zal nog lastig voor ze zijn om iets waardevols te vinden, want zelfs de vele zilveren voorwerpen – vazen, bustes, borden, bestek, deurklinken, kannen, bekers, en meer van dat soort dingen – zijn de afgelopen tientallen jaren verkocht om de rekeningen mee te betalen. Alleen Aidan Fitzpatrick is zo nu en dan langsgekomen, om naar de gezondheid van Aoife en Óisín te informeren en om te zien of ze geld nodig hadden, maar het viel me op dat hij ze nooit genoeg gaf, niets waar ze echt iets aan hadden. Het was meestal net voldoende om de deurwaarders weg te houden, maar niet genoeg om ze te redden. Óns te redden.

Florence verdwijnt uit het zicht en ik kijk weer naar al het eten.